שמותי הוא. פירש"י שברכוהו וקשה דמסתמא לא היה מזכיר לשון שמתא ומעשה גופיה דפרק הזהב (ב"מ דף נט:) אינו מזכיר אלא לשון ברכה ופירש ר"ת ורש"ס דשמותי הוא היינו דהוה מתלמידי שמאי וכן איתא בירושלמי [ט] פרק קמא דתרומות דתנן סאה של תרומה טמאה שנפלה לתוך מאה של תרומה טהורה נ"ש אוסרין וביה"ל מתירין לאחר שהודו א"ר אליעזר תירוס ותשרף מי הודה למי וקאמר נ"ש לנ' לאחר שהודו אמר ר' אליעזר תרוס ותרוס ותשרף ורבי אליעזר לאו שמותי הוה בתמיה וכן מפרש באלפא ביתא דרבי מכירי [ט]: **רבי אליעזר אומר הרי היא בחזקת טהרה.** מכאן משמע אשה שספרה ז' נקיים ובדקה יום ראשון ויום ז' ומצאה טהורה לחשיב ספירה רק שבדקה עצמה יום שספקה בו לערב והספיקה בטהרה ובדקה יום ז' אבל יום מ' לא ומיהו לכתחלה [לא] מוצעין וצריכה לבדוק בכל יום: **משום** דקלי. אבל תוך כלי פוסל אוכלין דתרומה משום דהוי מי"ח דבר (שבת יג:) האוכלין והכלים שנטמאו במשקין: ועל

מתני' וחכ"א דיה שעשה. עד כ"ד חדש שהוא זמן הנקת התינוק. ובגמרא [טו.] מפרש טעמא: **שעברו עליה.** אלא לאחה: **אלא עונות.** מפרש לה בגמרא [טו:]: **סמוך לזקנותה.** מפרש בגמרא [טו.]: **כל אשה.** וה"ה ילדה: **מעוברת ומניקה כו'.** אבל לא עברו עליה לא ופליג אדרבי אליעזר ואת"ק דאמר לעיל מעוברת דיה שעתה משיודע העובר ומניקה משמולד: **כראייה ראשונה.** שראתה הבתולה או המעוברת או הזקנה לאחר אלא עונות: **אבל בשניה מטמאה מעת לעת.** שהרי חזרה לקדמותה להיות דמיס מלויים בה: **גמ' אין אומרים למי שלא ראה את החדש ויעיד.** שראה: **שמותי.** לשון שמתא שהרי ברכוהו כדאמרינן בהזהב (ב"מ דף נט:) הלכך לא עבדינן כוותיה בתחלתיתא: **דמלין מחין בהו.** אי עבדי כוותיה בתחלתיתא: **המקשה.** מתמה ולד בתוך אחד עשר יום שבין ילד לנדה וקשה אלא שהיה ימים רלופין ובכל יום ראתה דם וקי"ל דאינה זבה מתמת אלא שהיו ימי קישוי ליטען שבעה נקיים וקרבן דכתיב כי יזוב זוב דמה וחרשינן בבנות כותים דמה מתמת עצמה ולא מתמת ולד ואם שפחה מן הנער שעמדה בלא נער לאחר השלשה ימים וילדה נתגלה הדבר למפרע שלא בא הדם מתמת הולד והרי היא יולדת בזוב וצריכה שבעה נקיים לבד ימי טומאת לידה וצריכה שני קרבנות אחד לזוב ואחד לנידה: **ומה תשפה.** תעמוד ותנוח מלעבור לאחר השלשה של קושי ותהא זבה למפרע מתמת הקושי: **מעת לעת.** אם שפחה מחלת היום זב עד בעת מחר איכא למימר דלאו משום ולד הוה וקרינן ביה כי יזוב זוב דמה ופליג ר' יהושע עליה בפרק בנות כותים [ט]: **שבדקו עצמן.** כשפסקו מזוהן וצריכו לספור שבעה נקיים בלא רואיה כדכתיב [ויקרא טו] וספר לו וגו' ובדקו עצמן לאשון ושניני ושאר ממשה ימים שבינתיים לא בדקו: **בחזקת טהרה.** הואיל ותחלתו וסופו בטהרה וטובל לערב של שביעי: **אלא ראשון ושניני.** וצריכין למנות עוד ממשה ימים דמוששים שמא לאו בינתיים ומיהו אי הוה ידעה בודאי שראתה בינתיים סתרה לנקיות הראשון דרחמנא אמר (ויקרא טו) ואחר תטהר אחר אחר לכולן אלא תהא טומאה מפסקת בינתיים [ט] אבל השתא חשבא היא ומוהה לסירוגין: **אלא יום שביעי בלבד.** דשמא ראתה ימים שבינתיים וסתרה את טהרת יום הראשון דכולהו נקיים בעינן [ט] דכתיב ואחר תטהר אחר אחר לכולן אלא תהא טומאה מפסקת בינתיים: **מדברי ר' יהושע.** שר"א השוה מדותיו דקסבר כיון דתחלתן וסופן בטהרה מחזקינן נמי לאמצעיים בטהרה אבל רבי יהושע כיון דאמצעיים חיים לטומאה נסתלקה טהרת יום ראשון: **אחורי כלים.** דאמרינן לקמן אחורים טמאין ותוכו טהור דטומאת משקין לטמא כלים הכי הוא דגזור אלא יטמא תוכו בנגיעת אחוריו וטעמא מפרש בגבורות [לח.] עבדו רבנן היכרא בהך טומאה דלידעו אינשי דמדרבנן היא ולא נקרוף עליה תרומה וקדשים: **שנטמאו במשקין.** ומשקין בארץ והוו ראשונים ולא מטמו כלים מדאורייתא אלא אב הטומאה ורבנן הוא דגזור: **מטמאין את המשקין.** מדרבנן דכיון דעלולין לקבל טומאה מיטמו בכל דהו לחיות ראשונים ויפסלו את השני בחולין: **ואין פוסלין את האוכלין.** רבותא קתני דאפילו מפסל לא פסלי כדמפרש טעמא ואזיל: טובל יום שני הוא ואינו מטמא משקה מולין דקי"ל [פרק פ"ט מ"ז] כל הפוסל את התרומה מטמא משקה להיות תחלה מוך מטבול יום וטעמא מפרש [דף יד:]: **אחורי כלים.** בטומאת משקין דרבנן דכלי אינו מקבל טומאה מדאורייתא אלא מאב הטומאה בפ"ק דפסחים [דף יח.]: **וטבול יום.** לפסול אוכלי תרומה דאורייתא כדקיימא לן בטבל ועלה לאוכל במעשר כו' ומקרא נפקא לן בינמות (דף יד:) ואפילו בנגיעה: **משום משקה זב וזבה.** רוקו ומימי רגליו שהן אבות הטומאה כדכתיב (ויקרא טו) וכי יירוק הזב וגו': **ומ"ש אחורי כלים דנקט.** לינקוט תוכי כלים וכגון דנגעו משקין טומאין לתוכו והוו נמי דרבנן: **משום דקיי.** אבל תוכי כלים כיון דאחמירו בהו רבנן כדקתני נטמא תוכו כולו טמא מודה רבי אליעזר שפוסלין את האוכלין: **הא קמ"ל.** מדאיצטריך למימר להו הלכה שמע מינה דאין בעל תלמוד מתוך המשנה וברייתא שנשנה בהן הלכה כפלוגי אין למידין מהן שהאמוראים הקדקו בטעמי התנאים והעמידו הלכה בלא בוריה אבל הראשונים לא הקדקו אים בדברי חכמינו אלא כל אחד מה שהמע מרבו מלמדה לתלמידו שמועה כמו שהיא והיא הקלקלת משנה וברייתא והיה נותן לבו לתת טעם לשמועתו זה נותן טעם לדבריו וזה נותן בה טעם אחר כדאמר [שבת דף קג.] ליגמר אינים והדר ליסבר ולאותה סברא היתה נקראת תלמוד בימי התנאים ומשנה שנשנה בה פסק הלכה מסברת תלמוד שלהן נישנית ואין למידין הימנה: מלמדין

אבל הלכה כרבי אליעזר איזו היא בתולה [א]כל שלא ראתה דם מימיה אע"פ שנשואה מעוברת [ב]משיודע עוברה מניקה [ג]עד שתגמול את בנה נתנה בנה למניקה גמלתו או מת ר"מ אומר מטמאה מעת לעת וחכ"א [ד]דיה שעתה איזוהי זקנה [ה]כל שעברו עליה שלש עונות סמוך לזקנתה [ו]רבי אליעזר אומר כל אשה שעברו עליה שלש עונות דיה רבי יוסי אומר מעוברת ומניקה שעברו עליהן שלש עונות דיין שעתן [ז]ובמה [ח] אמר דיה שעתה בראייה ראשונה אבל בשניה מטמאה מעת לעת ואם ראתה הראשונה מאונס אף השניה דיה שעתה: **גמ'** תניא אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע אתה לא שמעת [ט] אני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי הרבה אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראהו כל ימיו של רבי אליעזר היו עושין כרבי יהושע לאחר פטירתו של רבי אליעזר החזיר רבי יהושע את הדבר ליושנו כרבי אליעזר בחייו מ"ט לא [י]משום דרבי אליעזר שמותי הוא וסבר אי עבדינן כוותיה בחדא עבדינן כוותיה באחרנייתא ומשום כבודו דר"א לא מצינן מחינן בהו לאחר פטירתו של ר"א דמצינו מחינן בהו החזיר את הדבר ליושנו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בארבע חדא דאמרן ואידך [יא]המקשה כמה תשפה ותהא זבה מעת לעת דברי ר"א והלכה כדבריו ואידך [יב]הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון ומצאו טהור יום שביעי ומצאו טהור ושאר הימים לא בדקו רבי אליעזר אומר הרי אלו בחזקת טהרה רבי יהושע אומר אין להן אלא יום הראשון ויום השביעי בלבד רבי עקיבא אומר אין להם אלא יום שביעי בלבד ותניא [יג]ר"ש ורבי יוסי אומרים נראין דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע ודברי ר"ע מדברי כולן אבל הלכה כר' אליעזר ואידך [יד]דתנן אחורי כלים שנטמאו במשקין ר' אליעזר אומר מטמאין את המשקין ואין פוסלין את האוכלין [טו]מטמאין את המשקין ואפילו דחולין [טז]ואין פוסלין את האוכלין ואפילו דתרומה רבי יהושע אומר מטמאין את המשקין ופוסלין את האוכלין א"ר יהושע ק"ו ומה טבול יום שאין מטמא משקה חולין פוסל אוכלי תרומה אחורי כלים שמטמא משקה חולין אינו דין שפוסל אוכלי תרומה ורבי אליעזר אחורי כלים דרבנן וטבול יום דאורייתא ורבנן מדאורייתא לא עבדינן קל וחומר דמדאורייתא [יח]אין אוכל מטמא כלי ואין משקה מטמא כלי [יט]ורבנן הוא דגזור גזרה משום משקין דזב וזבה [כ]משקין דעלולין לקבל טומאה גזרו בהו רבנן אוכלין דאין עלולין לקבל טומאה לא גזרו בהו רבנן [כא]ומאי שנא אחורי כלים דנקט משום דקילי [כב]דתנן [כג]כלי שנטמא מאחוריו במשקין אחוריו טמא תוכו אזנו אוגנו ידיו טהורין [כד]נטמא כולו טמא מאי קמ"ל שמואל בכולהו תנן הלכתא וכי תימא אחורי כלים קמ"ל דלא תנן ולימא הלכה כר"א באחורי כלים [כה] אלא הא קמ"ל [כו]שאין למדין הלכה מפי תלמוד ותו ליכא והאיכא דתנן [כז]ר"א אומר מלמדין

[א] בבשנה ובמה אמרו דיה שעתה: [ב] גמ' ואני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ג] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ד] בבשנה בתחלה ובמה אמרו דיה שעתה: [ה] גמ' ואני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ו] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ז] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ח] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[ט] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[י] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יא] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יב] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יג] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יד] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[טו] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[טז] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יח] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[יט] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כ] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כא] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כב] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כג] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כד] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כה] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כו] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

[כז] גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם אלא אם שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

הגהות הב"ח

(א) בבשנה ובמה אמרו דיה שעתה: (ב) גמ' ואני שמעתי אתה לא שמעת אלא אחת ואני שמעתי (הרכה) מז"ש וי"ל ס"ל ארבע:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' אלא הא קמ"ל אפילו למדין הלכה מפי תלמוד. כ"כ ומתה הרשב"א בשאינה ס"ל שלא לחתם דהיינו דוקא בשאין עד הכלל שביעיני אבל אבל בשאין סותר מלגלגים אמוראי בגמרא אז למדין הלכה מפי מסנה וכו"ל:

תוס' הרא"ש (המשך)

שסומכות על שמעיינות בחלוקיהן ואין מוצאות בו כתם לאו שפיר עביד:ן: **רבי יהושע אומר אין להם אלא יום ראשון ויום שביעי.** ונראה דר' יהושע סבר כר' אליעזר דלא בעי ספורי' לפנינו ומדרבנן קאמר מדאורקמי לקמן בפ' המפלת שמעתתא דטוהרה כר' עקיבא. דסבר דבעינן ספורים לפנינו ולא מוקי לה כר' יהושע: **ודבנן מדאורייתא לא אמרינן** ק"ו. וא"ת ונליף ק"ו ממעת לעת דהוי נמי דרבנן. לההוא לישנא דאמרי' לעיל אפילו לתרומה. ואין לומר מה למעת לעת שכן עושה משכב ומושב איכא למימר תוכי כלים יוכיחו דאין עושין משכב ופוסל אוכלי תרומה. ואפשר לומר דמעת לעת נמי מטמא משקה חולין משום דק"ל כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחלה. ור"מ תירץ דאיכא למפרך מה למעת לעת דאיכא ספק טומאה דאורייתא דדלמא אתא דם לבית החיצון ונראה לי דלא קשה דבי היכי דאין למדין דברי סופרים מדברי תורה הכי נמי אין למדין דברי [סופרים] (תורה) מדברי סופרים הכי תנן במסכת ידים בפ' ג' היד טמאה את חבירתה דברי ר' יהושע וחכמים אומרים אין שני עושה שני. אמר להן והלא כתבי הקדש מטמאין את הידים אמר לו אין דנין דברי תורה מדברי סופרים ולא דברי סופרים מדברי תורה ולא דברי סופרים מדברי סופרים. וכן כתב ר"מ דמילי דרבנן ממילי דרבנן לא ילפינן מק"ו דאם לא כן לא תמצא שום חלוק בדברהם דליכא למיפרך משום דאמרינן היא גופה גזירה דכי פרכת מה לדברי פלוני יצא בו דין איכא למימר היא אגף תיתי אלא ודאי בכל דבר גזרו לפי הנראה בעיניהם לצורך סייג ואין ללמוד זה מזה אע"ג דבפ"ק דעירובין קאמר ומה חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת בעומד מרובה על הפורץ כו' אע"ג דכולהו מדרבנן. ל"ל דהתם דמספקא ליה לתלמודא היכי תקון מעיקרא עבוד שפיר ק"ו דהכי והכי תקון מכח ק"ו אבל ר' אליעזר היה מקובל דהכי תקון הלכך כי היכי דבדאורייתא מדאורייתא לא עבדינן ק"ו הכי נמי מדרבנן אדרבנן לא עבדי ק"ו לסתור קבלתו: **ומאי שנא אחורי** לא עבדינן ק"ו הכי נמי מדרבנן. כלים דנקט משום דקילי אבל תוך כלים דחמירי מודו כ"ע דפוסל אוכלי תרומה דמי"ח דבר הוא בפ"ק דשבת האוכלים והכלים שנטמאו במשקין:

תוס' הרא"ש

ר' אליעזר שמותי הוא. פרש"י ברכוהו ור"ל להזכיר עליו לשון קאמר אלא ברכוהו. ועוד ניחא הכא דלא בעי למיעבד כוותיה משום דאיירי בטהרות ועל עסק טהרות ברכוהו וחייש דלמא אתי למיעבד כוותיה באחרנייתא דטהרות. אבל בריש רבי אליעזר דמילה גבי מכשירי מילה דקאמר רבי אליעזר שדוחין את השבת וקאמר התם פעם אחת שכחו ולא הביאו כו' ופריך והיכי עביד כו' אליעזר חדא דר' אליעזר שמותי הוא ומה בכך וכי בשביל זה לא יהא הלכה כמותו בשום מקום. ונראה כפי' הערוך דשמותי מתלמידי בית שמאי דאיתא בירושלמי פ"ה דמסכת תרומה גבי סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה דמוכח התם דהודו ב"ש לב"ה משום דרבי אליעזר שמותי הוא וקתני דר' אליעזר אומר תירוס ותישרף כדברי ב"ה. והכי איתא נמי במסכתא יו"ט דירושלמי פ"ב ואע"פ שהיה מתלמידי ריב"ז כדאיתא במסכת אבות ורבן יוחנן [בן זכאי] מתלמידי ב"ה היה כדאיתא פרק יש נוחלין קים ליה לתלמודא דבכל דבריו קאי כב"ש וא"ת מאי נפקא ליה מינה לר' יהושע אי עביד כוותיה באחרנייתא הא איהו דקאמר אין משגיחין בבת קול. ואמרינן סוף פ"ק דיבמות דלמ"ד אין משגיחין בבת קול הרוצה לעשות כבית שמאי עושה. וי"ל דמ"מ קסבר ר' יהושע הלכה כבית הלל משום דבית הלל רובא. אע"ג דב"ש מחדדי טפי: **הדא הא.** ואע"ג דר' יהושע לא פליג עליה אצטריך למיספרך הלכתא כותיה לאפוקי מר' דוסא דפליג עליה ואמר כל אשה שיש לה וווסת דיה שעתה ומוכח לעיל דפליגי. ומיהו קשה דבכולי פרקין ופרק כל היד מוכח דהלכה כר' דוסא. ונראה דאתא לאפוקי מדר' אליעזר דתתני ואמר כל האשה שעברו עליה ג' עונות דייה שעתה. ור' יוסי דתתני דאמר מעוברת ומניקה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה. ואפשר ר' דוסא ות"ק דידיה לא פליגי דת"ק איירי בד' נשים דמחמת סילוק דמים דיין שעתן אף שלא בשעת וסתן ולא פליג אהא דאורח בזמנו בא. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי והא דקאמר לעיל דרבנן פליגי עליה דר' דוסא. רבנן אחריתי ניהו דכיון דקתני בברייתא ר' דוסא אומר מכלל דרבנן פליגי עליה: **המקשה כמה תשפה ותהא זבה.** מתני' דפ' בנות כותיים הוה מצי לאתויי אלא דניחא דקתני בה והלכה כדבריו. כבאחרנייתא: **הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון כו' הרי אלו בחזקת טהרה.** והלכה כדבריו. ולקמן פליגי בה רב ור' חנינא אי אמרינן דתחלתן אע"פ שאין סופן. סופן אע"פ שאין תחלתן. ומיהו לכתחלה צריך בדיקה כל שבעה. ולא מיקריא בדיקה אלא בהכנסת חורין וסדקין. ואידך מיקרי קנוח כדפירשתי לעיל. והנשים

מו א מיי' פ"ט מה' איסורי ביאה הלכה ה ופ"ל מה' מס' מעכ' ומושב הלכה ה סמג לאוין קיח:
מז ב מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ד ופ"ל מה' מס' מעכ' ומושב הלכה ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפט סעיף נ:
מח ג ד מיי' שם פ"ט סמג שם טוש"ע י"ד שם:
מט ה מיי' פ"ט מה' איסורי ביאה הלכה ה ופ"ל מה' מס' מעכ' ומושב הלכה ה סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפט סעיף כח:
נ ו מיי' פ"ל מהלכות מעכ' ומושב הלכה ה והלכה ה ופי' בהשגות וכ"מ:
נא ז מיי' פ"ל מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ה:
נב ח מיי' שם הלכה ו:
נג ט מיי' שם הלכה ה והלכה ד:
נד י כ מיי' שם הלכה ה והלכה כ:
נה ל פיי' נכ"מ שם הלכה ה:
נו מ נ מיי' שם הלכה ג:

תוס' הרא"ש

ר' אליעזר שמותי הוא. פרש"י ברכוהו ור"ל להזכיר עליו לשון קאמר אלא ברכוהו. ועוד ניחא הכא דלא בעי למיעבד כוותיה משום דאיירי בטהרות ועל עסק טהרות ברכוהו וחייש דלמא אתי למיעבד כוותיה באחרנייתא דטהרות. אבל בריש רבי אליעזר דמילה גבי מכשירי מילה דקאמר רבי אליעזר שדוחין את השבת וקאמר התם פעם אחת שכחו ולא הביאו כו' ופריך והיכי עביד כו' אליעזר חדא דר' אליעזר שמותי הוא ומה בכך וכי בשביל זה לא יהא הלכה כמותו בשום מקום. ונראה כפי' הערוך דשמותי מתלמידי בית שמאי דאיתא בירושלמי פ"ה דמסכת תרומה גבי סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה דמוכח התם דהודו ב"ש לב"ה משום דרבי אליעזר שמותי הוא וקתני דר' אליעזר אומר תירוס ותישרף כדברי ב"ה. והכי איתא נמי במסכתא יו"ט דירושלמי פ"ב ואע"פ שהיה מתלמידי ריב"ז כדאיתא במסכת אבות ורבן יוחנן [בן זכאי] מתלמידי ב"ה היה כדאיתא פרק יש נוחלין קים ליה לתלמודא דבכל דבריו קאי כב"ש וא"ת מאי נפקא ליה מינה לר' יהושע אי עביד כוותיה באחרנייתא הא איהו דקאמר אין משגיחין בבת קול. ואמרינן סוף פ"ק דיבמות דלמ"ד אין משגיחין בבת קול הרוצה לעשות כבית שמאי עושה. וי"ל דמ"מ קסבר ר' יהושע הלכה כבית הלל משום דבית הלל רובא. אע"ג דב"ש מחדדי טפי: **הדא הא.** ואע"ג דר' יהושע לא פליג עליה אצטריך למיספרך הלכתא כותיה לאפוקי מר' דוסא דפליג עליה ואמר כל אשה שיש לה ווסת דיה שעתה ומוכח לעיל דפליגי. ומיהו קשה דבכולי פרקין ופרק כל היד מוכח דהלכה כר' דוסא. ונראה דאתא לאפוקי מדר' אליעזר דתתני ואמר כל האשה שעברו עליה ג' עונות דייה שעתה. ור' יוסי דתתני דאמר מעוברת ומניקה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה. ואפשר ר' דוסא ות"ק דידיה לא פליגי דת"ק איירי בד' נשים דמחמת סילוק דמים דיין שעתן אף שלא בשעת וסתן ולא פליג אהא דאורח בזמנו בא. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי והא דקאמר לעיל דרבנן פליגי עליה דר' דוסא. רבנן אחריתי ניהו דכיון דקתני בברייתא ר' דוסא אומר מכלל דרבנן פליגי עליה: **המקשה כמה תשפה ותהא זבה.** מתני' דפ' בנות כותיים הוה מצי לאתויי אלא דניחא דקתני בה והלכה כדבריו. כבאחרנייתא: **הזב והזבה שבדקו עצמן יום ראשון כו' הרי אלו בחזקת טהרה.** והלכה כדבריו. ולקמן פליגי בה רב ור' חנינא אי אמרינן דתחלתן אע"פ שאין סופן. סופן אע"פ שאין תחלתן. ומיהו לכתחלה צריך בדיקה כל שבעה. ולא מיקריא בדיקה אלא בהכנסת חורין וסדקין. ואידך מיקרי קנוח כדפירשתי לעיל. והנשים

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ה. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מלמדין אם הקטנה. בפרק בית שמאי ביבמות (ב) ב' אחין נשואין ב' אחיות יתומות אחת גדולה ואחת קטנה מת בעלה של גדולה ונמלאת זקוקה ליבם בעל הקטנה ודומה זיקתה ניטשת אחותה הקטנה ומלמדתה עליו שאין נישואי קטנה כלום ואם יגדילה לקטנה נגע שוב אינו יכול ליבם את הגדולה שאחות גרושתו היא אלא מלמדין את הקטנה שתמאן בו (א) ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר כי אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרים איבא טובא וה"נ מסתברא (ב) דתנן ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל (ג) הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"א ש"מ ומאי אולמיה דהאי מהאי משום דקאי רבי אלעזר כותיה (ד) דתנן רבי אלעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומי קאי והא (ה) אצרכו מצרכינן להו ולא דמיין לחדדי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא כותיה (ו) דתניא רבי יהודה בן בבא העיד ה' דברים (ז) שממאנים את הקטנות (ח) ושמשיאין את האשה ע"פ עד אחד (ט) ושנסקל תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש (י) ועל יין בן מ' יום שנתנסך ע"ג המזבח (יא) ועל תמיד של שחר שקרב בד' שעות מאי קטנות לאו הדא דר' אלעזר וחד דר' אליעזר לא מאי קטנות קטנות דעלמא אי הכי גבי אשה נמי נתני נשים ונימא נשים דעלמא אלא מדהכא קתני אשה והכא קתני קטנות ש"מ דוקא קתני ש"מ וכן (יב) א"ר אלעזר הלכה כר"א בד' ותו ליכא והתנן רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו (יג) וא"ר אלעזר הלכה כר"א וכי תימא כי א"ר אלעזר הלכה כר"א בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איבא ומי איבא (יד) והתנן (טו) הורד והכופר והלטום והקטף יש להן שביעית ולדמיהן שביעית (יז) יש להן ביעור ולדמיהן ביעור וא"ר פדת מאן תנא קטפא פירא ר"א וא"ר זירא חזי דמינך ומאבוך קשריתו קטפא לעלמא את אמרת מאן תנא קטפא פירא ר"א ואבוך אמר הלכה כר"א בד' ואם איתא לימא ליה כי אמר אבא הלכה כר"א בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איבא אלא קשיא ההיא משום דקאי רבי אלעזר כותיה דתנן רבי אלעזר אומר מלמדים את הקטנה שתמאן בו ומי קאי והא אצרוכי מצרכינן להו ולא דמיין לחדדי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא כוותיה ותו ליכא (יח) והתנן ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר' אליעזר אומר אומרה בהודאה וא"ר אלעזר הלכה כר"א א"ר אבא ההוא דאמר משום רבי חנינא בן גמליאל דתניא רבי עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה רבי חנינא בן גמליאל אומר אומרה בהודאה והא

ועל היין בן מ' יום. פרש"י דקודש לכן הוי יין מגתו אע"ג דאמרי' בהמוכר פירות (ב"מ דף ל.) יין מגתו אם הביא כסר בן מ' יום לכתחילה נמי יביא אפילו יש הרבה מיין אחר ביעור ולדמיהם ביעור. אע"ג דשביעית תופסת דמיה יש חילוק בביעור בין דמיה לעצמה לדמנן (ח) בפ"ב דשביעית ר' מאיר אומר דמיה מתבערים עד ר"ה אבל הן מתבערין עד הפסח:

קטף. פירש רש"י אם הענ וכן בברייתא פ"ק דכלתות (דף ו.) (ט) דשב"ג אומר הרי אינו אלא ערף מעלי הקטף ושרף עצמו נקרא קטף על אם הענ דאמר הכא דיש בו שביעית ובסמוך נמי אמר דקטפו זהו פריו וגרי ולוט (בראשית ל:) מתרגמינן קטף ולוטו ומה שפירש"י דאינו עושה פירות אלא ערף נוטף ממנו וזהו פריו אינו למאי דמוקי ליה ר' זירא בסמוך בקטפא דפירא: ונראה דרש"י פירש כן לשיטתו בתרא. גי': **ואמר** רבי פדת מאן תנא בו'. ומה אתמר דבפרק קמא דברכות (דף ה:) אמר ליה ר' יוחנן לרבי אלעזר מי משום בני דין גרמת דעשירלה ביר משמע דלרבי אלעזר לא היו לו בנים ויש לומר שאחרי כן נולד לו או היו לו בנים הרבה ומתו מקלקסם ואמר ליה רבי יוחנן כך כדי לגמתו: **מאן תנא דאמר קטפא פירא ר' אליעזר.** ומה תאמר במאי פליגי אי ביעורו והנאתו שוה מאי טעמא דרבנן דתפי' עליס הוו אסירי בשביעית אי לאו דאין הנאתו וביעורו שוה ואי אין הנאתו וביעורו שוה לא אסור בשביעית ואין סברא לומר דפליגי אי הנאתו וביעורו שוה אי לאו דיש לומר דולאי הנאתו וביעורו שוה ולפי שאינו כי אם לאוכלו הענ אבו רבנן דבטל אגב הענ ורבי אליעזר סבר דהנאתו משינה וסוי פירא (יא): **ואבוך** אמר הלכה כר"א בד'. אע"ג דר' יוסי קאי כוותיה דבהנגזל קמא (ב"ק דף קנ.) אית לה (יב) דשביעית נוהגת בעליס ומ"כ ס"ס קטפא ומשום דרבי יוסי קאי כוותיה אית לה תשיב ליה עם הענ (יג) דר' יוסי משום דלא בעי הנאתו וביעורו שוה ולא קיימא לן כוותיה אלא אין שביעית נוהגת בעליס דר' יוסי נמי מודה דקטפא לאו פירא הוא לענין עלה:

[**משום** דקאי רבי יהודה בן בבא כותיה. אע"ג דאמתני' נמי חזי לן ר' יהושע וקאי כוותיה ופס"ה מני לה בד' וי"ל דשמא ר' יהושע סבר כר' יוסי דתלמיד ג' עונות במעובדת ומיהא דפליג ארבי אליעזר ולא הדר ביה אלא ממה שאמר אני לא שמעתי אלא בתולה. גי': (יד) **ומי** קאי. הכ"מ ז"ל אמר דלא פריך מבריתא אבריתא משום דס"ל דהדר ביה מסיק דהולאה (ק) (אחרינא שמע) מרבותיו אבל השתא דקאמר דקאי בשיטתיה משמע דלא הדר ביה דאל"כ אמאי מיקשי ומו ליכא לכך פריך שפיר ומי קאי. גי'):

(טו) **מפני** שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת. הקשה הר"ר יעקב מאולינ"ש ומכללה דהכי פריך פרק (יג) תפלת השחר (ברכות דף כט.) אהא דאמר שמואל כל השנה מתפלל הביאנו מוך ממולאי שבת מפני שנ"ל הבדלה בחונן הדעת ופריך ומכללה מכלל וי"ל דהתם פריך משום דלא ישנה אדם משום הבדלה מכמו שהוא מתפלל כל השנה [כיון דסבר דכל השנה מתפלל הביאנו] אלא יכולו בהביאנו והכא קאמר ר' מגיגא (יו) [כיון דס"ל דכל השנה אינו מתפלל הביאנו א"כ] במולאי יום"כ מפני טורח תענית לא ישנה מכמו שהוא מתפלל כל השנה שיאמר הבדלה בחונן הדעת: והא

ביבמות (יא) אמר ר' אליעזר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרים איבא טובא. הקשה הר"ר יעקב מאולינ"ש ומכללה דהכי פריך פרק (יב) תפלת השחר (ברכות דף כט.) אהא דאמר שמואל כל השנה מתפלל הביאנו מוך ממולאי שבת מפני שנ"ל הבדלה בחונן הדעת ופריך ומכללה מכלל וי"ל דהתם פריך משום דלא ישנה אדם משום הבדלה מכמו שהוא מתפלל כל השנה [כיון דסבר דכל השנה מתפלל הביאנו] אלא יכולו בהביאנו והכא קאמר ר' מגיגא (יג) [כיון דס"ל דכל השנה אינו מתפלל הביאנו א"כ] במולאי יום"כ מפני טורח תענית לא ישנה מכמו שהוא מתפלל כל השנה שיאמר הבדלה בחונן הדעת: והא

מלמדין את הקטנה שתמאן בו (א) ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר כי אמר שמואל הלכה כר' אליעזר בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרים איבא טובא וה"נ מסתברא (ב) דתנן ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל (ג) הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר"א ש"מ ומאי אולמיה דהאי מהאי משום דקאי רבי אלעזר כותיה (ד) דתנן רבי אלעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומי קאי והא (ה) אצרכו מצרכינן להו ולא דמיין לחדדי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא כותיה (ו) דתניא רבי יהודה בן בבא העיד ה' דברים (ז) שממאנים את הקטנות (ח) ושמשיאין את האשה ע"פ עד אחד (ט) ושנסקל תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש (י) ועל יין בן מ' יום שנתנסך ע"ג המזבח (יא) ועל תמיד של שחר שקרב בד' שעות מאי קטנות לאו הדא דר' אלעזר וחד דר' אליעזר לא מאי קטנות קטנות דעלמא אי הכי גבי אשה נמי נתני נשים ונימא נשים דעלמא אלא מדהכא קתני אשה והכא קתני קטנות ש"מ דוקא קתני ש"מ וכן (יב) א"ר אלעזר הלכה כר"א בד' ותו ליכא והתנן רבי אליעזר אומר מלמדין את הקטנה שתמאן בו (יג) וא"ר אלעזר הלכה כר"א וכי תימא כי א"ר אלעזר הלכה כר"א בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איבא ומי איבא (יד) והתנן (טו) הורד והכופר והלטום והקטף יש להן שביעית ולדמיהן שביעית (יז) יש להן ביעור ולדמיהן ביעור וא"ר פדת מאן תנא קטפא פירא ר"א וא"ר זירא חזי דמינך ומאבוך קשריתו קטפא לעלמא את אמרת מאן תנא קטפא פירא ר"א ואבוך אמר הלכה כר"א בד' ואם איתא לימא ליה כי אמר אבא הלכה כר"א בד' בסדר טהרות אבל בשאר סדרי איבא אלא קשיא ההיא משום דקאי רבי אלעזר כותיה דתנן רבי אלעזר אומר מלמדים את הקטנה שתמאן בו ומי קאי והא אצרוכי מצרכינן להו ולא דמיין לחדדי אלא משום דקאי רבי יהודה בן בבא כוותיה ותו ליכא (יח) והתנן ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר' אליעזר אומר אומרה בהודאה וא"ר אלעזר הלכה כר"א א"ר אבא ההוא דאמר משום רבי חנינא בן גמליאל דתניא רבי עקיבא אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה רבי חנינא בן גמליאל אומר אומרה בהודאה

מלמדין אם הקטנה. בפרק בית שמאי ביבמות (ב) ב' אחין נשואין ב' אחיות יתומות אחת גדולה ואחת קטנה מת בעלה של גדולה ונמלאת זקוקה ליבם בעל הקטנה ודומה זיקתה ניטשת אחותה הקטנה עליו שאין נישואי קטנה כלום ואם יגדילה לקטנה נגע שוב אינו יכול ליבם את הגדולה שאחות גרושתו היא אלא מלמדין את הקטנה שתמאן בו ומיאון עוקר נישואין הראשונים ומותר ליבם הגדולה: **הרודה ונותן לסל.** כגון שהיה לו את עיסתו פחות פחות מחמשת רבעים לפוטרו מן החלה: **הסל מצרפן.** כשרוכן מן התנור: **מאי אולמיה דהאי.** דחלה מהיא דמיאון דפשטת לה מינה דאמרת ה"ג מסתברא הא שמעינן מההיא דמיאון דבשאר סדרים איכא דהתם משום דקאי ר' אלעזר כר"א ואיכא למימר משום דמסייע ר' אלעזר לר"א מש"ה הלכה כמותו בהא אבל משום דיליה לחודיה לא: **מלמדין אם הקטנה.** במילתא אחריתי היא בפ' ב"ש (ג) : **ומי קאי והא אצרוכי מצרכינן ליה.** התם דאמר שמואל בקמייתא הלכה כר"א ובאיך נמי הלכה כר' אלעזר ואמרי' לריכא דאי אשמועינן דר' אלעזר ור"א לאו חד טעמא קאמרי מדאיצטריך לשמואל למימר בתרוייהו הלכה: **שממאנין אם הקטנות.** מבקשין מהן שימאנו כגון הנך דרבי אלעזר ור"א כדי לקיים מצות יבום: **ושמשיאין אשה.** שהלך בעלה למדינת הים ושמעה מפי עד אחד שמת משיאין אותה לאחר: **ושנסקל תרנגול.** כדכתיב (שמות כא) וכמיית אים או אשה אשור יסקל והוא הדין לכל חיה ועוף כדאוקימנא בשור שנגח את הפרה (כ"ק דף נד:) דליף שור שור משכח אלא שדבר הכתוב בהווה: **בן מ' יום.** ומקמי הכי פסול דה"ל יין מגתו: **קטנות דעלמא.** ולעולם עדות בן בנא אדר' אלעזר קאי ולא אדר"א וה"ק כל קטנות שיבאו למאן לפניכו כי ההיא דר"א מלמדין אותן למאן: **ליפני נשים.** שמשיאין נשים ע"פ עד אחד: **ונימא מאי נשים נשים דעלמא.** כי היכי דאמר מאי קטנות קטנות דעלמא: **דוקא קטני.** קטנות שתים אחת דר' אלעזר ואחת דר' אליעזר ואשה דליכא למימר הכי נסבה בלשון יחיד: **וכן אמר ר' אלעזר.** דאשמועינן קאי. ואמורא הוא והוא ר' אלעזר בן פדת ורבי אלעזר דמיאון תנא הוא והוא ר' אלעזר בן שמוע: **פורד והכופר.** מין בשמיס הן: **קטף.** מין אילן עושה פרי אלא ערף (יונא ונוטף מהן) (מ) וזהו פריו: **יש להן שביעיות.** שצריך להפקירם ואסור לעשות בהן סחורה ולא אמרי' עליס בעלמא ניטהו ושביעית אינה נוהגת בעליס דלאמרי' בלוב הגזול (סוכה דף מ.) : **ביעור.** כשבלה למיה מן השדה. ואע"ג דיש להן שביעית איצטריך למימר יש להן ביעור דיש שיש לו שביעית ליאסר בסחורה ומלוגמא (מ) ואין לו ביעור כגון דבר המתקיים בארץ כל ימי החורף שאינו כלה למיה מן השדה אבל כל דבר שיש לו ביעור יש לו שביעית: **וא"ר פדת.** בריה דר"א בן פדת: **מאן תנא.** להא דקתני יש להן שביעית דקסבר קטפא פירא ר' אלעזר דאלמר לקמן [ע"ב] ר"א אומר המעמיד בשרף הערלה אסור: **שריטו קטפא.** בשביעית: **כר"א בד'.** ותו לא. אלמא בקטפא פירא לא עביד כוותיה לאומרא: **אומרה ברכה רביעית.** להבדלה במולאי שבתות ואינו כולל בחונן הדעת: **ואמר רבי אלעזר הלכה כרבי אליעזר.** בברכות ירושלמי [פ"ה ה"ב]: והא

ועל היין בן מ' יום. פרש"י דקודש לכן הוי יין מגתו אע"ג דאמרי' בהמוכר פירות (ב"מ דף ל.) יין מגתו אם הביא כסר בן מ' יום לכתחילה נמי יביא אפילו יש הרבה מיין אחר ביעור ולדמיהם ביעור. אע"ג דשביעית תופסת דמיה יש חילוק בביעור בין דמיה לעצמה לדמנן (ח) בפ"ב דשביעית ר' מאיר אומר דמיה מתבערים עד ר"ה אבל הן מתבערין עד הפסח:

קטף. פירש רש"י אם הענ וכן בברייתא פ"ק דכלתות (דף ו.) (ט) דשב"ג אומר הרי אינו אלא ערף מעלי הקטף ושרף עצמו נקרא קטף על אם הענ דאמר הכא דיש בו שביעית ובסמוך נמי אמר דקטפו זהו פריו וגרי ולוט (בראשית ל:) מתרגמינן קטף ולוטו ומה שפירש"י דאינו עושה פירות אלא ערף נוטף ממנו וזהו פריו אינו למאי דמוקי ליה ר' זירא בסמוך בקטפא דפירא: ונראה דרש"י פירש כן לשיטתו בתרא. גי': **ואמר** רבי פדת מאן תנא בו'. ומה אתמר דבפרק קמא דברכות (דף ה:) אמר ליה ר' יוחנן לרבי אלעזר מי משום בני דין גרמת דעשירלה ביר משמע דלרבי אלעזר לא היו לו בנים ויש לומר שאחרי כן נולד לו או היו לו בנים הרבה ומתו מקלקסם ואמר ליה רבי יוחנן כך כדי לגמתו: **מאן תנא דאמר קטפא פירא ר' אליעזר.** ומה תאמר במאי פליגי אי ביעורו והנאתו שוה מאי טעמא דרבנן דתפי' עליס הוו אסירי בשביעית אי לאו דאין הנאתו וביעורו שוה ואי אין הנאתו וביעורו שוה לא אסור בשביעית ואין סברא לומר דפליגי אי הנאתו וביעורו שוה אי לאו דיש לומר דולאי הנאתו וביעורו שוה ולפי שאינו כי אם לאוכלו הענ אבו רבנן דבטל אגב הענ ורבי אליעזר סבר דהנאתו משינה וסוי פירא (יא) : **ואבוך** אמר הלכה כר"א בד'. אע"ג דר' יוסי קאי כוותיה דבהנגזל קמא (ב"ק דף קנ.) אית לה (יב) דשביעית נוהגת בעליס ומ"כ ס"ס קטפא ומשום דרבי יוסי קאי כוותיה לא תשיב ליה עם הענ (יג) דר' יוסי משום דלא בעי הנאתו וביעורו שוה ולא קיימא לן כוותיה אלא אין שביעית נוהגת בעליס דר' יוסי נמי מודה דקטפא לאו פירא הוא לענין עלה:

[**משום** דקאי רבי יהודה בן בבא כותיה. אע"ג דאמתני' נמי חזי לן ר' יהושע וקאי כוותיה ופס"ה מני לה בד' וי"ל דשמא ר' יהושע סבר כר' יוסי דתלמיד ג' עונות במעובדת ומיהא דפליג ארבי אליעזר ולא הדר ביה אלא ממה שאמר אני לא שמעתי אלא בתולה. גי': (יד) **ומי** קאי. הכ"מ ז"ל אמר דלא פריך מבריתא אבריתא משום דס"ל דהדר ביה מסיק דהולאה (ק) (אחרינא שמע) מרבותיו אבל השתא דקאמר דקאי בשיטתיה משמע דלא הדר ביה דאל"כ אמאי מיקשי ומו ליכא לכך פריך שפיר ומי קאי. גי'):

(טו) **מפני** שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת. הקשה הר"ר יעקב מאולינ"ש ומכללה דהכי פריך פרק (יג) תפלת השחר (ברכות דף כט.) אהא דאמר שמואל כל השנה מתפלל הביאנו מוך ממולאי שבת מפני שנ"ל הבדלה בחונן הדעת ופריך ומכללה מכלל וי"ל דהתם פריך משום דלא ישנה אדם משום הבדלה מכמו שהוא מתפלל כל השנה [כיון דסבר דכל השנה מתפלל הביאנו] אלא יכולו בהביאנו והכא קאמר ר' מגיגא (יו) [כיון דס"ל דכל השנה אינו מתפלל הביאנו א"כ] במולאי יום"כ מפני טורח תענית לא ישנה מכמו שהוא מתפלל כל השנה שיאמר הבדלה בחונן הדעת: והא

עין משפט
נר מצוה

נז א מיי' פ"ז מהל' יבום הלכה י"ו
סמג עשין נא טוש"ע אה"ע
סי' קעב סעיף יא:
נח ב מיי' פ"ג מהל' כמרים
הלכה י"ד סמג עשין קמא
טוש"ע יו"ד סי' שכב סעיף ג:
נט ג מיי' פ"ה מהל' יבום הל'
ל וסי"ד שם הלכה ט"ו סמג עשין
נא טוש"ע אה"ע סי' קעא סעי'
ו וסי' קעב סעי' יא:
ס ד מיי' פי"ב מהל' גירושין
הלכה ט"ו סמג עשין ב טוש"ע
אה"ע סי' יז סעי' ג:
סא ה מיי' פי"ט מהל' מקו ממון
הל"ט סמג עשין מז:
סב ו מיי' פ"ו מהל' איסורי
מזבח הל"ט סמג לאוין
שיט:
סג ז מיי' פ"ט מהל' תמידין
הל"ג סמג עשין קפ:
סד ח מיי' פ"ז מהל' שמטה
ויובל הל"י:

תוס' הרא"ש (המשך)

לפי שראוין להתחבר ולהנשות כבר אחד אבל עשה שתי כברות ונתנן בתנור או בסל עד שנשכו זה בזה לא סגי בהכי לת"ק. ולר' אליעזר מהני ובירושלמי פליגי תנאי אית תנוי תני הסל מצרף ואין התנור מצרף ואית תנוי תני תנור מצרף ואין הסל מצרף ומסיק נשכו כאן וכאן מצטרף לא נשכו כאן וכאן אין מצטרף אלמא שייך נשיכה בתנור ובסל ומסיק באלו עוברין דאפי' כעכין לא בעי ר' אליעזר (שכיחה) נשיכה ונראה אע"ג דמהני צירוף של להתחייב בחלה היכא דלש פחות מכשיעור. מ"מ לענין מוקף לא מהני צירוף של דהא ר' אליעזר גופיה הוא דאמר פרק כשם דחלה נשלת מן הטהור על הטמא כגון דגושל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע כדי ליטול מן המוקף. ולמה דוחק לעשות כן יניח אותו כדי חלה בכלי שהעיסה טמאה בתוכו ולא יגע. אלא דהא לא חשיב מוקף בהכי אע"פ שמצרף להתחייב. ועי"ל דאפי' להתחייב לא מצרף אלא א"כ נגע ולא אתא ר' אליעזר לאפוקי אלא דלא בעי' נשיכה. וכן משמע לישנא דמתני' דקתני הנושה עיסתו קבים ונגעו זה בזה סוברין עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה כו' משמע דאתי לאפוקי נשיכה אבל נגיעה בסל בעי. ועי"ל דאפי' אם תמצא לומר דלענין מוקף מועיל צירוף של בלא נגיעה לא היה יכול לעשות כן בפרק כשם בטמאה וטהורה דכיון דקפיד עלייהו שלא יגעו זה בזה אין מועיל צירוף כלי כדמוכח בירושלמי בפ"ב דחלה דאמרינן התם דבר שמקפיד על תערובתו אין הכלי מצרף עיסה טהורה ועיסה טמאה עשו אותו כדבר שמקפיד על תערובתו בעיסה חחלה אבל בעיסה שניה אין לשני מנע אצל הטבל: **ושנסקל תרנגול בירושלים כו'.** הא דתנן בפ' שור שונגח את הפרה ואחד כל הבהמה לנפילת הבור כו' ולא חשיב להורג את הנפש משום דכיון דתנא חסימה דאתיא שור שור משבת ה"ה הא. והא דתנא התם לכלאים לאו משום כלאים דהנהגה איצטריך דמשור שור משבת נפקא. אלא משום כלאים דהרבעה דאתי בהמתך בהמתך משבת: **ועל יין בן ארבעים יום.** פי' רש"י דמקמי הכי פסול דהוה ליה יין מגתו אע"ג דאמרי' בפ"ק דתענית גבי ט' באב דבג' ימים נפיק ליה מכלל יין מגתו לגבי ניסוך בעינן מן המובחר וגם יש דיינין חלוקים כדאיתא בפרק בן סורר ומורה: **יש להן שביעית ולדמיהן שביעית.** אע"ג דשביעית תופסת דמיה

תוס' הרא"ש

בסדר טהרות. בפ' בתרא דע"ז גבי הנהו גנבי בעובדא דנהרדעא ואמר שמואל חמרא שרי ואמרינן כמאן כר' אליעז' דאמר ספק ביאה טהור. קשה לפי גירסת ר"ת דמפר' כמאן כר' אליעזר בריחוחא דהכא אמר שמואל דבסדר טהרות אין הלכה כר' אליעזר אלא בארבע. והתם נמי מספקא ליה לרב דימי הא דשרא ר' אליעזר אי משום דס"ל כר' אליעז' דאמר ספק ביאה טהור אי משום דקסבר רוב גבי ישראל ניתנו ובשמעתין קאמר ר' אליעזר נמי הלכה כר' אליעזר בד' ותו לא ואי הוה גרס בההיא דספק ביאה ר' אליעזר ניחא א"נ במס' טהרות גבי כל מקום שאתה יכול לרבות ספיקות גרס ר' אליעזר מטהר דכיון דקאי ר' אליעזר כותיה אפשר דהלכה כמותו דכי האי גוונא משנתן לקמן. וכן יש לפרש ההיא דפ' כל הבט דאמר ר' אליעזר שמאל ולילה פסולין ופוסלין והיינו כר' אליעזר דפרק מצות חליצה. אלא דאיכא תנאי התם דקיימי כותיה: **ר' אליעזר אומר הרודה ונותן לסל וכו'.** משנה היא במסכת חלה וקתני רישא הנושה עיסתו קבים פטורים מן החלה עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה כו' משמע דר' אליעזר לא בעי נשיכה. ולקמן דבפ' אלו עוברין קאמר ר' יהושע בן לוי עלה דההיא דר' אליעזר לא שנו אלא כברות של בעל הבית שנושכות זו את זו אבל כעכין לא. ואם לא גרס אף במילתיה דר' אליעזר ניחא דאיכא למימר דר' אליעזר בעי תרתי צירוף סל עם נשיכה. ואי גרס אף יש לפרש דת"ק בעי נשיכה בעודו עיסה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

והא קשיש מיניה טובא. ר"א מרבי חנינא פרש"י שר' חנינא היה בנו של ר"ג דינהנה וכ"כ דבפרק המפלל (לקמן דף כג.) א"ר חנינא בן גמליאל נראין דברי ר"מ בבהמה ובחיה וא"ת והא בת"כ (פ' אמור) גבי פנחס איש הקשתא שעלה גורלו להיות כ"ג כו' אמר ר' חנינא בן רבן גמליאל וכי פנחס היה והלא חתינו היה וחוזר היה ואי כן ר"ג דינהנה היה איך היה לו חתן כ"ג והלא היה אחר החורבן וי"ל דלאו חתנינו ממש קאמר אלא חתן אבותיו וכן משמע דלא אמר חתני אלא חתינו היה:

בקטפא דפירא מודו ליה דתנן א"ר יהושע בו'. וא"ת [ג"כ] אמאי אוקי רבי פדת מתניתין כר"א כיון דרבנן מודו בקטפא דפירא ואי משום דצוי לאוקומי בכל מיני קטף אפי' בדגווזא מ"מ היכי קאמר ליה ר' זירא חזי דמשתרי קטפא לעלמא הא ולאי אמת הוא דקטפא דגווזא שרי דלפ"ר זירא מודה דאין הלכה כר"א אלא בד' וליכא למימר דאמר למטעי ולמשרי אף קטפא דפירא מדלא אוקי רבי פדת מתני' בקטפא דפירא ודברי הכל מכלל דסבר אף בקטפא דפירא רבנן הוא דסבר הא לא אתי למטעי דהא חזינן במשנה שאוסר רבי יהושע שרף הפגים וי"ל שיטעו ויסברו שרבי יהושע שמעתי קאמר וליה לא ס"ל מדלא אוקי ר' פדת מתני' כוותיה ובקטפא דפירא ואפשר דר' פדת סבר דקטפא דפירא שרי ור' [יהושע] קאמר שמעתי וליה לא סבירא ליה: **מאן** חכמים (א"ר יוחנן) ר"א. אע"ג דתנא בגשון חכמים ניחא ליה לאוקומי כר"א ולא לימא ג' מחלוקות בדבר: קושי

והא קשיש מיניה טובא אלא משום דקאי רבי חנינא בן גמליאל בשיטתיה ומי קאי [ו]**והתניא** [א]אור יוה"כ מתפלל שבע ומתודה שחרית מתפלל שבע ומתודה מוסף מתפלל שבע ומתודה מנחה מתפלל שבע ומתודה בנעילה מתפלל שבע ומתודה בערבית מתפלל שבע מעין שמנה עשרה רבי חנינא בן גמליאל משום אבותיו אומר [ב]מתפלל שמנה עשרה מפני שצ"ל הבדלה בחונן הדעת אמר ר"נ בר יצחק איהו אמר משום אבותיו וליה לא ס"ל א"ל ר' ירמיה לר' זירא ואת לא תסברא דמאן תנא קטפא פירא ר"א הוא [ג]והתנן ר"א אומר המעמיד בשרף ערלה אסור אפילו תימא רבנן [ג]ע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"א אלא בקטפא דגווזא אבל בקטפא דפירא מודו ליה [ד]דתנן [ד]א"ר יהושע שמעתי בפירוש שהמעמיד בשרף העלין בשרף העיקרין מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי ואיבעית אימא [ה]כי פליגי רבנן עליה דר"א באילן העושה פירות אבל באילן שאינו עושה פירות מודו דקטפו זהו פריו דתנן [ד]ר"ש אומר אין לקטף שביעית [ה]וחכ"א יש לקטף שביעית מפני שקטפו זהו פריו מאן חכמים לאו רבנן דפליגי עליה דר"א א"ל ההוא סבא הכי א"ר יוחנן [ו]מאן חכמים ר"א דאמר קטפו זהו פריו אי ר"א מאי איריא אילן שאינו עושה פרי אפילו אילן העושה פרי קטפו זהו פריו לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אפי' אילן העושה פירות נמי קטפו זהו פריו לדידכו אודו לי מיהת באילן שאינו עושה פירות דקטפו זהו פריו ורבנן אמרי לית לא שנא: איזו היא בתולה כל שלא **ראתה כו'**: ת"ר [ז]נשאת וראתה דם מחמת נישואין ילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין אני קורא לה בתולה שהרי בתולה שאמרו בתולת דמים ולא בתולת בתולים איני והאמר רב כהנא [ח]תנא ג' בתולות הן בתולת אדם בתולת קרקע בתולת שקמה בתולת אדם כל זמן שלא נבעלה נפקא מינה לכ"ג א"נ לכתובתה מאתים בתולת קרקע כ"ז שלא נעבדה [ט]נפקא מינה לנחל איתן א"נ למקח וממכר בתולת שקמה כ"ז שלא נקצצה נפקא מינה למקח וממכר אי נמי למקצצה בשביעית כדתנן [י]אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה ואם איתא ליתני נמי הא אמר ר"נ בר יצחק כי קתני מידי דלית ליה שם לווי אבל מידי דאית ליה שם לווי לא קתני רב ששת בריה דרב אידי אמר כי קתני מידי דתלי במעשה מידי דלא תלי במעשה לא קתני רבי חנינא בריה דרב איקא אמר כי קתני מידי דלא הדר לברייתו מידי דהדר לברייתו לא קתני רבינא אמר כי קתני מידי דקפיד עליה זבינא מידי דלא קפיד עליה זבינא לא קתני ולא קפדי [י]והתניא רבי חייא אומר כשם שהשאור יפה לעיסה כך דמים יפין לאשה ותניא משום ר"מ כל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין אלא כי קתני מידי דקפיץ עליה זבינא מידי דלא קפיץ עליה זבינא לא קתני ת"ר איזוהי בתולת קרקע כל שמעלה רשושין ואין עפרה תיחוח נמצא בה חרס בידוע שנעבדה צונמא הרי זו בתולת קרקע: מעוברת משיודע עוברה: וכמה הכרת העובר סומכום אומר משום רבי מאיר [ח]שלשה חדשים ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר [ו]ויהי כמשלש חדשים וגומר זכר לדבר קרא כתיב וראיה גדולה היא משום דאיכא דילדה לט' ואיכא דילדה לשבעה ת"ר [ט]הרי שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם [ט]ואח"כ הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי היא בחזקתה ודיה שעתה ואע"ג שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר [ז]הרינו חלנו כמו ילדנו רוח מאי זכר לדבר הרי ראיה גדולה היא כי כתיב האי קרא בזכרים כתיב ורמינהי [י]קשתה שנים ולשלישי הפילה רוח או כל דבר שאינו של קיימא הרי זו יולדת בזוב ואי אמרת לידה מעלייתא היא קושי

והא קשיש מיניה עוכמא. דהא ר' אליעזר היה בימי ר"ג בנו של ר"ש הנהרגו בהרוגי מלכות ובעל אחותו היה כדאמרי' בהזהב (ב"מ דף נט:) ור' חנינא בנו של ר"ג היה: **אור.** ליל כיפור: **מעין שמנה עשרה.** שאומר בשבעה ברכות מעין שמונה עשרה כגון ג' לאמצעות וג' אחרונות כתקנן ואומר הבינו באמצע ומסיים בשומע תפלה כדאמרינן בברכות (דף כט.) ויש בה מעין כולה: **המעמיד.** חלב בהמה לעשות גבינה: **בקטפא דגווזא.** בשרף הנוטף מן העץ דכעץ בעלמא הוי אבל קטף הוי שרף הפגין ומודו בהו רבנן: **ואו רבנן דפליגי עליה דר"א.** בשאר אילנות וחזינן דבקטף שבירא להו כוותיה: **בתולת דמים.** דמי נדה ולא דמי בתולים דאפילו נבעלה עדיין היא בתולת דמים: **לכתן גדול.** שמצווה (א) ליקח בתולה: **לכהונה מאתים.** דאם נבעלה תו לא מיקרי בתולה וכתובתה מנה: **למקח וממכר.** שאם אמר לו קרקע בתולה אני מוכר לך נותן לו קרקע שלא נעבדה לפי שעושה פירות מרובין ומסיים: **שלא נקצצה.** כו' מהבא לקוצצה כדי שיבבה עוביו ויוציא ענפים הרבה במקום החתך ונקרא סדן שקמה: **למקח וממכר.** לפי שנתן לו בבתולה שילדה היא ויקצצה ומתעבה: **ליפני נמי הא.** וגימא מרבע בתולות הן: **אם לוי.** כגון בתולה דמתניתין לאו בתולה סתם מיקריא שלא בתולת דמים דסתם בתולה בנשים היינו בתולת בתולים וכן קרקע בתולה וכן שקמה בתולה לא בעי אם לוי: **דאני במעשה.** שאינו מאכד שמו אלא ע"י מעשה אבל ראיית דם מאיליה בלא ואבדה אם בתולה: **דסדר נגרייסו.** כגון זקנה שמסתלקין דמיה: **דקפיד עליה וזבינא.** נותן עיניו בכך כגון בתולה נוחה לינשא מבעולה וכן קרקע ושקמה אבל בתולת דמים אין אדם נותן עיניו בדמים אלא חיים אי חזיא אי לא חזיא: **דקפיץ עליה.** שנוחה בתולה לנקומות כגון בתולת בתוליס וקרקע ושקמה אבל בתולת דמים כל כמה דחזיא ניחא ליה טפי כדאמרינן: **רשושין.** אבנים דקין שקורין פרדו"ש. לשון אחר רגבי אדמה קשין שאין עפרם מתפזר: **חרס.** מכיתת חרסים: **בידוע שנעבדה.** דאי לא נעבדה חרס זה מאין בא לתוכה: **צונמא.** אבן: **דילדה לו'.** (ב) שמא ליכר עוברה לנשים ימיה דהיינו שני חדשים ונשים קמ"ל [ג]דאחזינן בתר רוב נשים: **דיה שעתה.** לא אמרינן איגלאי מילתא למפרע דלאו הריון הוא ונטמאו טהרות דמעת לעת של לאיה: **זכר לדבר.** דהריון רוח שמיה הריון: **קשתה שני ימים.** בתוך אחד עשר ימי זוב ולשלישי נמי ראתה ואח"כ הפילה רוח בו ביום ולא שפתה מן הנער הרי לידה זו בזוב וליכה שנעבה נקיים וקרבן לזיבתה דכיון דלאו ולד הוא הוא זיבה מעליא: קושי

ח) יומא פז: פסחים נ., ב) ע"ז לה: [עבלה פ"ל מ"ז], ג) ע"ז שם עבלה פ"ל מ"ז, ד) שביעית פ"ז מ"ז [ושם איתא כ"ש אומר אין לקנף שביעית מפני שאינו פרין], ה) [אין זה במשנה אלא מדברי ר"מ ותמה משמע הכי], ו) [עיינוהיו פב. וש"נ], ז) [תוספתא שביעית פ"ג ה"ח ע"ש], ח) [פסחים נג.], ט) שביעית פ"ד מ"ט ב"ש פ:, י) כתובות י: [לקמן סד:], כ) [תוספתא פ"ל ה"ל],

תורה אור השלם

1. וַיְהִי כִּמְשֹׁלֵשׁ חֳדָשִׁים וַיֻּגַּד לִיהוּדָה לֵאמֹר זָנְתָה תָמָר כַּלָּתֶךָ וְגַם הִנֵּה הָרָה לְזְנוּנִים וַיֹּאמֶר יְהוּדָה הוֹצִיאוּהָ וְתִשָּׂרֵף: בראשית לח כד

2. הָרִינוּ חָלְנוּ כְּמוֹ יָלַדְנוּ רוּחַ יְשׁוּעֹת בַּל נַעֲשֶׂה אֶרֶץ וּבַל יִפֹּלוּ יֹשְׁבֵי תֵבֵל: ישעיהו כו יח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לכהן גדול שמצווה לישא בתולה: (ב) ד"ה דילדה לשבעה ושמא:

גליון הש"ס

גמ' ואח"כ הפילה רוח. ע' לקמן ט ע"ב ש"י ד"ה הכי היא כגל הנשים וכו'. וכ"ה מגלי מילתא למפרע וכו' וכ"ש: רש"י ד"ה דילדה לשבעה וכו' דאולינן בתר רוב נשים. עיין סנהדרין סט ע"ב:

לעזי רש"י

פרדורי"א [פרדורי"א]. אבנים קטנות.

מוסף רש"י

אור יוה"כ. ליל יום הכפורים (יומא פז:). **בקטפא דגווזא.** בשרף הנוטף מן העץ (ע"ז לה:). **בקטפא דפירי.** בשרף הפירי עצמו (שם). **לנחל איתן.** לעגלה עגולה (פסחים נג:). **דמים יפין לאשה.** למהר לה הכיון (כתובות י:).

תוס' הרא"ש (המשך)

ערלה קיטפא דפירא פירא הוא ה"נ גבי שביעית קיטפא פירא הוא ואסור ומשום הכי קפיד ולשיניאיש אחרינא איירי ר' פדת בקיטפא דגווזא באילן שאינו עושה פירות והיה סובר כההוא סבא דסבריא דר' אליעזר אוסר וחכמין מתירין וקא שרי לעיל. ור' זירא הקפיד כי הוא סובר דדבנן מודו באילן שאינו עושה פירות דקיטפו זהו פריו: **נפקא מינה לכ"ג.** משמע דלא אסירא ליה אלא א"כ בעולת אדם. תימה הרי בוגרת ומוכח עץ דאמרינן פרק הבא על יבמתו לא ישא ומדאורייתא כדמוכח התם. וי"ל דבדיעבד אם נשא נשוי כדאיתא התם אבל בעולת אדם אם נשא יוציא א"נ ה"ק נפקא מינה לענין אונס ומפתה. וי"ל דהתם אינמעטא בוגרת אע"פ שהיא בתולת אדם: **מידי דקפיץ עליה זבינא.** תי' הרי בתולת השקמה דסדן השקמה עדיף כדתנן בהמוכר את הבית המוכר את השדה מכר בתולת השקמה אבל לא בתולת סדן השקמה ושמא התם לפי שיש לו שם לווי ולא משום דעדיף. ומ' לעיל משמע דעדיף דקאמר אין קוצצין בשביעית מפני שהוא עבודה אלמא שהוא מיתקן ומשביח מן הקצצה כמו דימור בכרמים. וי"ל דהאי דעדיף היינו משום דגדול ועב מבתולת השקמה והלוקח מחברו אילן של שקמה גדול ניחא ליה טפי שתהא בתולה משיקצוץ הענפים ואחר כך ישביח ואם היה סדן אם יקצוץ אין גזעו מחליף: דר' פדת איירי בקיטפא דפירא וסבר דר' יהושע נמי סבר דקיטפא לאו פירא הוא ושרי בשביעית והא דאסר בשרף הפגין בערלה משום דכתיב ועד הערלתם ערלתו את פריו ומרבינן את הטפל לפריו אפי' מדלי דלא פירא כגון קילפין רמונים ואגוזים אבל שרף העלין ושרף העיקרין דלאו פירא הוא שרי דלא הוי השרף טפל לפרי. ור' זירא סבר דכי היכי דסבר ר' יהושע גבי

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה אמר רב פפי [א]הנח מעת לעת דרבנן רב פפא אמר מידי הוא טעמא אלא משום דראשה כבד עליה ואבריה כבדין עליה הכא נמי ראשה ואבריה כבדין עליה בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא ראתה ואח"כ הוכר עוברה מהו כיון דבעידנא דחזאי לא הוכר עוברה [א]מטמיא או דלמא כיון דסמוך לה חזאי לא מטמיא א"ל מידי הוא טעמא אלא משום דראשה כבד עליה ואבריה כבדין עליה [ב]בעידנא דחזאי אין ראשה כבד עליה ואין אבריה כבדין עליה בעא מיניה ההוא סבא מר' יוחנן הגיע עת וסתה בימי עבורה ולא בדקה מהו קא מיבעיא לי אליבא דמ"ד [ג]וסתות דאורייתא מאי כיון דוסתות דאורייתא בעיא בדיקה או דלמא כיון דדמיה מסולקין לא בעיא בדיקה א"ל תניתוה [ג]רבי מאיר אומר [ב]אם היתה במחבא והגיע שעת וסתה ולא בדקה טהורה שחרדה מסלקת את הדמים טעמא דאיכא חרדה הא ליכא חרדה והגיע וסתה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה [ג]הכא נמי דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה: מניקה עד שתגמול וכו': ת"ר [ד]מניקה שמת בנה בתוך עשרים וארבע חדש הרי היא ככל הנשים ומטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה לפיכך אם היתה מניקתו והולכת ארבע או חמש שנים דיה שעתה דברי ר"מ [ה]רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אומרים [ד]דיין שעתן כל עשרים וארבע חדש לפיכך [ה]אם היתה מניקתו ארבע וחמש שנים מטמאה מעת לעת ומפקידה לפקידה כשתמצא לומר לדברי ר"מ [ו]דם נעכר ונעשה חלב לדברי רבי יוסי ורבי יהודה ורבי שמעון [ז]אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת עד עשרים וארבע חדש [ו]לפיכך דר"מ למה לי משום לפיכך דרבי יוסי ולפיכך דרבי יוסי למה לי מהו דתימא רבי יוסי תרתי אית ליה קמ"ל תניא נמי הכי [ז]דם נעכר ונעשה חלב דברי ר"מ רבי יוסי אומר אבריה מתפרקין ואין נפשה חוזרת עליה עד עשרים וארבע חדש א"ר אלעאי מאי טעמא דר"מ דכתיב [1]מי יתן טהור מטמא לא אחד ורבנן א"ר יוחנן זו שכבת זרע שהוא טמא ואדם הנוצר ממנו טהור ור"א אומר [ט]אלו מי הנדה [י]שהמזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא ומזה טהור והכתיב [2]ומזה מי הנדה יכבס בגדיו מאי מזה נוגע והכתיב מזה והכתיב נוגע ועוד מזה בעי כבוס [י]נוגע לא בעי כבוס אלא מאי מזה נושא וליכתוב נושא [ח]קמ"ל דעד דהוי כשיעור הזאה הניחא למ"ד [ט]הזאה צריכה שיעור אלא למ"ד אין צריכה שיעור מאי איכא למימר אפילו למ"ד אינה צריכה שיעור [ט]ה"מ אגבא דגברא אבל במנא בעינא שיעור [כ]כדתנן [י]כמה יהיו במים ויהא בהן כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה והיינו דאמר שלמה [3]אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני: איזו היא זקנה כל שעברו עליה שלש עונות [סמוך לזקנתה]: היכי דמי סמוך לזקנתה אמר רב יהודה כל שחברותיה אומרות עליה זקנה היא [ל]ורבי שמעון אומר כל

רש"י

קושי סמוך לנידה. שלא שפתה בינתים ודם הקושי מחמת הולד הוא בא: **רחמנא טהריה.** מזיבה בתוך י"א יום בפרק בנות כותים (לקמן לו:): **אמר רב פפי.** אין ודאי דלאו לידה היא אבל לענין דיה שעתה חשיב ולד דמעת לעת דרבנן: **רב פפא אמר.** אף על גב דלאו ולד הוא אפילו הכי דיה שעתה דטעמא דמעוברת דיה שעתה משום דראשה ואבריה כבדין מחמת חולי ולפיכך דמיה מסולקין הלכך בהריון של רוח נמי ראשה ואבריה כבדין: **ואח"כ הוכר עוברה.** סמוך לראייתה מיד: **וסתות דאורייתא.** אותה בדיקה שהצריכוה לאשה להבדק בשעת וסתה דבר תורה הוא הלכה למשה מסיני דאורח בזמנו בא ואם בא יום וסתה ולא בדקה מחזקינן לה טמאה לקמן בפרק כל היד (דף טו.) וקא מבעיא לן אם לא בדקה ביום וסתה בימי עיבורה מהו: **אם היתה במחבא.** מחמת פחד כרכום (א) או ליסטין: ה"ג **אלמא וסתות דאורייתא וכיון דאיכא חרדה כו':** ה"ג. במעוברת הואיל ודמיה מסולקין טהורה: **ומטמאה מעת לעת.** שאין הדבר תלוי אלא בהנקת התינוק לפי שהדם נעכר ונעשה חלב וכיון שמת חוזר הדם לקדמותו: **לפיכך.** כיון דביניקה תליא מילתא אם היתה מניקתו כו': **דיה שעתה.** אע"פ שמת שאין הטעם תלוי ביניקת הולד אלא מתוך צער לידה אבריה מתפרקין ודמה מסתלק ואינו חוזר עד כ"ד חדש הלכך לא שנא מת לא שנא חי: **לפיכך.** כיון דלאו בתינוק תליא מילתא אם היתה מניקתו כו' שהרי לסוף כ"ד חדש חוזר הדם: **נפשה.** דמה: **למה לי.** כיון דאמר הרי היא ככל הנשים אלמא בתינוק תליא מילתא פשיטא דאם מניקתו לעולם דדיה שעתה: **מהו דתימא רבי יוסי תרתי אית ליה.** דם נעכר ואבריה מתפרקין והיכא דמת בתוך כ"ד חדש דיה שעתה משום דעדיין לא חזר דמה והיכא דמניקתו חמש שנים נמי דיה שעתה אף על פי שחוזר נפשה לסוף כ"ד חדש. הנקת תינוק עוכרת לדם ונעשה חלב: **קמ"ל.** לפיכך דדוקא קאמר רבי יוסי שאין הטעם תלוי אלא בפירוק אברים בין יונק בין שאינו יונק דיה שעתה כ"ד חדש לא פחות ולא יותר אבל לפיכך דר"מ לא איצטריך דלר"מ אין סילוק דמים תוך כ"ד חדש טפי מלאחר כ"ד חדש דאי יש סילוק אמאי אמרינן דכי מת תוך כ"ד חדש מטמאה מעת לעת וכיון דאין סילוק אין חזרה והלכך כי מניקתו לעולם על כרחך דיה שעתה: **מ"ט דר"מ.** כלומר מנ"ל לר"מ דדם נעכר ונעשה חלב: **טהור מטמא.** חלב מדם: **לא אחד.** בתמיה. כלומר יחידו של עולם: **ורבנן אמר רבי יוחנן.** כלומר ורבנן האי קרא מאי עבדי ליה לכדרבי יוחנן כו': **ועוד נוגע לא בעי כבוס.** דכתיב ומזה מי הנדה יכבס בגדיו והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב: **הניחא למאן דאמר כו'.** פלוגתא היא במסכת זבחים בפ' כל הזבחים שנתערבו (דף פ.): **כדי שיטבול ראשי גבעולין.** של אזוב ולא (ב) שיספוג בקינוח: **אמרתי אחכמה.** בטעם זה למה מזה ומזין עליו טהור ונוגע טמא והיא רחוקה ממני:

ימי

תוספות

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה. וא"ת דבפרק בנות כותים (לקמן לו:) [מ] אמר דמה מחמת עצמה ולא מחמת ולד ופריך ונימא דמה מחמת עצמה ולא מחמת אונס ומשני מטהר אני בולד שכן יש לו טהרה אחרי כן מה שאין כן באונס והשתא והא בלידת רוח אין טהרה ויש לומר [י] דפריך אואי בעית אימא דקאמר התם ולד אין לך אונס גדול מזה: אי נמי הואיל ואיכא לידה דיש טהרה אחרי כן איכא לאוקמיה קרא בכל ענין לידה אפילו בלידת רוח שאין טהרה אחרי כן בשפיר שאינו מרוקם אע"ג דאין טהרה אלא בשפיר מרוקם. גליון:

הא ליכא חרדה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא. [ס] [כי הגיע שעת וסתה] וא"ת ודלמא לעולם וסתות דרבנן ומיירי דהשתא בדקה עצמה ומצאה טמאה וכי איכא חרדה טהורה למפרע ולא מטמאינן אלא משעה שמצאה טמאה ואילך הא ליכא חרדה ובדקה אחרי כן ומצאה טמאה טמאה משעת וסתה דהכי אמרינן פרק כל היד (לקמן דף טו.) למ"ד וסתות דרבנן [בדקה אחרי כן] ומצאה טמאה טמאה טהורה טהורה ולמ"ד וסתות דאורייתא אפילו בדקה ומצאה טהור טמא דאורח בזמנו בא [ע] (וי"ל דסמיך ארישא דתנא פ' בנות כותים (לקמן לט.) הגיע שעת וסתה ולא בדקה טמאה אלמא וסתות דאורייתא ומיהו קשה דבפרק כל היד (שם דף טז.) מוכיח מהכא דסבר רבי מאיר וסתות דאורייתא ואיכא מאן דלא מפרש [ג] התם רישא כר' מאיר ואם כן דלמא ר"מ פליג ארישא) וי"ל דדייק מדקתני מסלקת הדמים משמע הדמים הידועים בה והמבוררים לבא אלמא וסתות דאורייתא:

לפיכך דרבי מאיר למה לי. השתא לא בעי לשנויי [פ] [מהו דתימא] דתרתי בעי רבי מאיר קמ"ל לפיכך דבחד סגי דאין סברא שלא תהא מסולקת בדמים אלא ע"י שני דברים אבל על ר' יוסי ס"ד שתהא מסולקת באחד מב' דברים או בזה או בזה:

ונוגע טמא. וא"ת והלא מזין עליו נמי בעי טבילה והערב שמש כמו נוגע וי"ל דמ"מ הוי חדוש שזה בא לו טומאה על ידי הזאה וזה בא לו טהרה ע"י הזאה א"נ בטהור שמזין עליו בחנם קאמר הכא וכרבנן דפ"ק דיומא (דף יד.) דתניא טהור שנפל עליו הזאה טמאתו דברי רבי עקיבא ורבנן אמרי ק"ו על הטמא טהור על הטהור לא כ"ש:

מאי מזה נושא. וא"ת ומנ"ל לאפוקי קרא ממשמעותיה וי"ל מדכתיב והזה הטהור על הטמא משמע שהוא טהור לעולם ואע"ג דדרשינן נמי (יומא דף מג:) הטהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שטהור בפרה תרתי ש"מ: [צ] [ה"ג א"נ כיון דצורך מצוה הוא נוגע סברא הוא דטהור[ק] (בא' מזין עליו) ע"כ ודוחק] (א"נ): **נוגע** ונושא דטמא היינו בחנם אבל כדי להזות על הטמא לא:

ועוד מזה בעי כבוס. בפ' יוצא דופן (לקמן דף מג:) מפורש מה שמקשים על זה מנגלת בהמה טמאה:

מסורת הש"ס

א) [לעיל ז. לקמן טו.], ב) [לקמן טו. טז.], ג) [לקמן לט. וזבח טז.], ד) [תוספתא רפ"ב ע"ש היטב], ה) [בתוספתא לא מזכר ר' יהודה אלא רק ר' יוסי ור' שמעון אומרים וכו'], ו) [בכורות שם], ח) בכורות ו:, ט) [יומא יד.], י) יומא יד. פרה פי"ב מ"ה, ל) [נ"ל ור"ש כן לקוט אומר וכ"כ הט"ו בי"ד סי' קפט בס"ק מה וכ"ה בתו"ה הארוך], מ) עיין מהר"ם, נ) נ"ל דסמיך, ס) רש"ל, ע) מכאן ועד פליג ארישא הוא גליון והאי וי"ל דדייק שייך כאן וע' רש"א, פ) ר"מ, צ) ג"י כ"י, ק) צריך תקון והגהה,

תורה אור השלם

1. מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטָּמֵא לֹא אֶחָד: איוב יד ד
2. וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה מֵי הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד הָעָרֶב: במדבר יט כא
3. כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי: קהלת ז כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם היתה וכו' כרכום נ"ב משנה בכתובות דף כז פירושו תלור: (ב) ד"ה כדי שיטבול וכו' שיספוג נ"ב ע"פ כל היד דף יז ע"ב: (ג) תוס' ד"ה הא וכו' מאן דלא מפרש התם נ"ב בסדף לט:

גליון הש"ס

גמ' בעידנא דחזאי אין ראשה וכו'. ק"ל דאף כחזאי אחר שהוכר עוברה אמאי לא מטמאה מעת לעת הא ליכא לומר דדמיה מסולקין דהא אין מיישינן שהדם בא מע"ל מקודם והחשיב שעתה עדיין לא היתה בחזקת מסולקת וא"כ דלדכה כיון דעתה היא מסולקת כל שכן לדבר יותר דהדם בא מתחלתו כשלא היתה מסולקת: שם לפיכך דר"מ ל"ל. כעין זה לקמן מ ע"א ובכ"מ כט ע"א.

מוסף רש"י

וסתות דאורייתא. הלכה למשה מסיני דמחזקינן לה בטומאת ספק (לקמן טו.) הא דקי"ל דבעי בדיקה בשעת וסתה, דאורייתא היא, דאם לא בדקה טמאה, ואפילו בדקה אחר זמן ומצאתה טהורה, דאורח בזמנו בא דם הוא ונפל לקרקע (לקמן טז.). **במחבא.** מחמת פחד לסטים וגולגת (לקמן טז. וכעי"ז מ.). **טהורה.** אם בדקה אחרי כן ומצאתה טהורה ולא אמר אורח בזמנו בא, שחרדה מסלקת את הדמים (סוטה כ:). **דם נעכר.** אבריה מתפרקין (בכורות ו:). **אבריה מתפרקין.** מחמת הלידה, ואין נפשה חוזרת. אין דמה חוזר עליה עד עשרים וארבעה חודש, ולפיכך מניקה דיה שעתה כל זמן הזה, ולא משום דדם נעכר ונעשה חלב (שם). **שהמזה הוי טהור.** דלוים הוו המזה והזה טהור, אף ע"פ שהוא קרא טהור (יומא יד.). **כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה.** כלומר כדי שיטבילם בהן טבילה שיהא בה להזות ממנה (שם יד:).

עין משפט נר מצוה

עג א מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"א סמג לאוין קיא:
עד ב (עי' במיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הל"ב וכמ"מ) טוש"ע יו"ד סי' קפד סעי' ח וע' בהגה"ה:
עה ג (מיי' שם) טוש"ע שם סעי' ז וסעי' ט וסי' קפט סעי' לד:
עו ד מיי' שם הל"ד ופ"ד מהל' משכב ומושב הל"א סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קפט סעיף לג:
עז ה מיי' פ"ד מהל' משכב ומושב הל"א:
עח ו ז ח מיי' פט"ו מהל' פרה אדומה הלכה ח:
עט ט מיי' שם פי"ב הלכה ח:
פ י מיי' שם פט"ו הל"א:

תוס' הרא"ש

קושי סמוך ללידה רחמנא טהריה. הך פירכא ליתא להך טעמא דמפרש בפ' בנות כותים דטהרה רחמנא לפי שיש טהרה לאחריו אלא לטעמא אחרינא דהתם פריך. וא"ת אמאי לא פריך ממתני' דהמפלת דתנן אם אין ידוע אם ולד הוא תשב לזכר ולנקבה ולנדה אלמא דמדמפלת רוח אינה טמאה לידה א"כ לא חשיבא לידה. כדאשכחן בפרק יוצא דופן המקשה ויצא ולד דרך דופן הרי זו יולדת בזוב ומשמע התם דרבנן לטעמייהו דאמרי יוצא דופן אין יושבין עליו ימי (טהרה) טומאה וימי טהרה דלא חשיב ליה לידה. וי"ל דהא דמפלת רוח אינה טמאה לידה לאו משום דלא חשיבא לידה אלא משום דבן ובת כתיבי בפרשה ואפי' לטומטום ואנדרוגינוס מיבעי לן התם קרא לרבוינהו בריש פירקא: **אלמא וסתות דאורי'.** תימה דלמא לעולם וסתות דרבנן וכי איכא חרדה ולא בדקה טהורה אע"ג דאחר כן בדקה ומצאה טמאה. הא ליכא חרדה בדקה ומצאה טהור טהור אפי' למ"ד וסתות דרבנן כדאמרינן לקמן בפ"ב. ורישא נמי דקתני הגיע שעת וסתה ולא בדקה [טהורה] [טמאה] איכא לאוקמא כשבדקה אחרי כן ומצאה טמא. ואפי' תימא וסתות דרבנן: **הכא נמי דמיה מסולקין ולא בעיא בדיקה.** מהכא משמע דהא דאמרינן בפרק ב' דשבועות אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן עונה אחת סמוך לווסתן כשהיא מעוברת אין צריך. ואפי' בשעת ווסתן אמרינן הכא דלא בעיא בדיקה. והא דתנן לקמן אע"פ שאמרו דיין שעתן צריכה להיות בודקת אבתולה וזקנה קאי ולא אמעוברת כדאמר ר' יוחנן עלה דההיא אבל בשנייה מטמאה מעת לעת א"נ יש לחלק בין בדיקה דשחרית וערבית דאמחוייב ביה רבנן טפי מבשאר בדיקות והא דאמרינן בסוף אלו דברים גבי אשתו נדה בעל חייב יבמתו נדה בעל פטור ופריך מאי שנא יבמתו דקא עביד מצוה אשתו נמי קא עביד מצוה. ומשני בשאשתו מעוברת. ופריך והא איכא מצות עונה ומשני בסמוך לווסתה דלאו אאשתו מעוברת קאי. אלא שינוייא אחרינא היא ולא קאי אמעוברת: **לפיכך דר' מאיר למה לי.** ולא מסתבר למימר דס"ד דאין דייה שעתה אלא היכא דאיכא תרתי דוקא תוך כ"ד חודש ומניקה דפשיטא דסגיא בחד מינייהו לדברי ר' יוסי איכא למיטעי דס"ד דתרתי אית ליה לקולא. אבל להחמיר לא הצריך שתיהן פשיטא דלא צריך: **מי יתן טהור מטמא לא אחד.** פי' דם הנדה שהוא טמא אם היה יוצא לחוץ נעשה טהור כשנעשה חלב. ורש"י פי' בדם בהמה משום דמשמע ליה לפרוש לענין איסור שהדם שהיה אסור נעשה חלב ומותר. ודם מהלכי שתים מותר: **שמזה ומזין עליו טהור.** וא"ת מאי טהרה יש במזין עליו טפי מבנוגע תרוייהו בעו טבילה והערב שמש. דטמא מת אחר הזאתו

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות